

УДК

DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2026.1.2/67>

Кузьменко В. І.

<https://orcid.org/0000-0002-2402-1493>

Національна Академія Служби безпеки України

ЗУХВАЛИЙ АВТОГРАФ ТАЛАНТУ. РЕЦЕНЗІЯ НА ЗБІРКУ ПОЕЗІЙ ТЕТЯНИ ПИШНЮК, ОЧІЛЬНИЦІ КИЇВСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НСПУ, «НА ОКОЛИЦІ ЛІТА СПІЛОГО»¹

Поціновувачі джерельної лірики, певно, вже звернули увагу на видання, яке нещодавно побачило світ у видавництві «Дніпро». В анотації до книги зазначено: «Збірка "На околиці літа спілого" – це лірична мандрівка у світ почуттів і роздумів сучасної української поетеси Тетяни Пишнюк. У віршах, народжених болем сьогодення, відлунує трагедія війни, особисті переживання, спогади дитинства та віра в незламність українського духу. Авторка не боїться говорити про гірке, оголюючи душу перед читачем».

Композиційно книга скомпонована з переднього слова авторки – «Творити свою мелодію і гармонію життя» та п'яти розділів: «На краєчку душі», «Як на останній сповіді», «У відлунку старого дзвону», «Смак пізніх яблук» та «Осіннє скерцо».

Предслово є своєрідним камертоном для рецепції еталонної висоти звучання всієї збірки. Поезія – мислення й відчуття в образах, за Тетяною Пишнюк, «однозначно має окрилювати, надавати другого дихання, робити життя більш світлим, наповненим надією і можливостями». Вибір авторки свідомий. Поезія – це її життя. Тому й творить «з навколишніх звуків власну мелодію і гармонію життя».

Розділ «На краєчку душі» містить твори на сучасну животрепетну тематику. Вірш «Дівчинко з ключиком у руці», перекладений уже багатьма мовами: «Дівчинко з ключиком у руці, / В платтячку голубому, / Як же сказати, пташинко мала, / Що в тебе немає вже дому?».

Цей твір – суцільна рана, згусток болю і страждання від побачених авторкою у телевізійній хроніці кадрів з розгубленою дівчинкою з Ірпеня посеред розбитої вулиці та знищених будинків, що є образом усієї України.

Вірш «Як спить тобі, сусідко Європо?...» наповнений гірким розпачем і сумним докором європейським країнам, що лише висловлюють свою стурбованість і занепокоєння подіями в Україні:

Усе не збагнеш, що від тебе нам треба!

Нічого такого, чого б не змогла ти –

Закриє від москви наше київське НЕБО,

Щоб ми могли волю свою захищати!»

Поезія «Знову за мову мова...» ідентифікує серцевину нашого етносу, адже нації вмирають не від інфарктів, спочатку у них забирають мову:

А коли ж слово байдуже

Воїну, сину, поетам?

Можє, не так вже й дуже

Треба на фронті вмирати?

Що тоді захищаємо –

Землю, куцик калини?

Рота самі закриваємо

Нашій співучій Вкраїні!

Сьогодні немає гострішої та актуальнішої теми, ніж захист власної держави – як для воїнів, так і для усього нашого народу. Саме тому навіть пейзажні твори, вміщені у розділі, відлунують реаліями доби:

¹ Рецензія на книгу Пишнюк Т. В. На околиці літа спілого: [збірка віршів]. Київ: Видавництво «Дніпро», 2025. 128 с.

*Падає сніг у місті і в селі –
Так лагідно, наче бинтує рани
На тілі української землі.
Зшиває вирви і фарбує рами
Розбитих вікон...
Як хрести без шкла...*

Розділ «Як на останній сповіді» містить поетичну кардіограму серцебиття ліричної героїні. Тут і спогади дитинства («В снах моїх кольорових...», «Зимове місто стигне під снігами...», «До рідного села Івановичі»), образи найдорожчих людей – батьків, що відійшли в засвіти («Мамині рушники», «Я щаслива!»), гірка жіноча доля («Удовині ночі»).

Розділи «У відлунку старого дзвону», «Смак пізніх яблук» та «Осіннє скерцо» склала інтимна лірика («До криниці зоряниці», «Твої слова – малинове вино», «Повернись в мої сни, «Смак пізніх яблук на вустах...», «В його обіймах гарно...», «Я вже не та...», «Вона йшла під дощем...» та ін.).

Глибинно лірична поезія Тетяни Пишнюк, оповита прозорим, світлим сумом. В ній майстерно передано властиву зрілості повноту й гостроту відчуття найпростіших, буденних виявів життя, які приходять до людини разом із гірким усвідомленням того, що «Уже такі пройшли літа, / Що можна з них вінки сплітати»: «На болю, на печалі, / на сльозі солоній / замішані тепер всі мої вірші».

Ліричне слово Тетяни Пишнюк – щире й пристрасне, її творчість наповнена широкими виднокругами, сповнена болю й любові до своєї землі. Поетеса пише скупю, ошадливо. Неначе виважує кожне слово на долоні чи на шальках терезів особистих уподобань, смаку та вибагливості. І о диво! – виходить крупно, зернисто й розмашисто, бо Тетяна Пишнюк дивиться на світ не крізь рожеві окуляри чи збільшувальні скельця. Реальна дійсність у її ліричних творах вирає на околиці літа спілого осіннім скерцо, відлунням старого дзвону, музикою зливи, розлитою у відра на сусідському балконі. Сучасність у її творах – не просто зовнішні атрибути сьогодення, а насамперед спосіб рецепції дійсності, вміння бачити й відтворювати вічне – красу, любов, природу, квіти й музику – сучасні в усі часи. Глибина думок, свіжість почуттів та емоцій доходять до читача не інакше, як крізь призму серця поетеси. Вона – ніби крапля, котра «поки до землі летить, встигає всесвіт у собі вмістити» (В. Мисик).

У книзі дуже багато квітів і диво-цвіту загалом: «Ще волошки блакитно цвітуть», «Квіткою осінньо-оксамитною», «Ой ті вишні, білі вишні в батьковім саду», «Ніжний квітеня заплітає квіти у гілля», «Цвітуть Петрові батог», «...І мальви, як русалки при вікні», «Зелений хміль в'юнися по гіллі, / Зоріли в колосках волошки сині», «Заквітчався ромашковим квітом», «В житі маком зацвів червоним / І волошками у пшениці», «Матіолою розілявся», «Наче цвіт із каштанів зронилися дні», «Вже жовтим квітом поросло стрічання», «Хочу сніг у своїй душі / Переплавити на ромашки», «Стелило літо дзвоник до ніг», «Все шукає квіту білого», «Троянди на снігу – також прекрасно, / Але ж і згубно...», «Та поросли усі стежки ромашками», «А липень сміється квітами», «Вже зацвіли блаватні паничі», «Вже поросли барвінки й спориші», «Я стрепенусь, як квітка відігріта», «Оберемочок котиків протягнув молодий верболіз», «Я – лише жінка, що шукала квіту», «...той диво-цвіт, / обірваний тобою», «І зацвіли магнолії», «Жовту сукню айстрами обшила», «Цей березень мене зачарував. / Він сипав білі проліски під ноги», «Я зірвать хотіла диво-цвіт – / Поколола руки будяками», «Де в кухлику три білі хризантеми / Прив'ялі, але поки ще живі», «...І жоржини схиляють стебло», «Гайстра божевільно так цвіте» і навіть «Я на шибіці знайшла букет – / Скрижанілі мальовані квіти» та інші.

Чимало у книзі й музики, мелодій різних регістрів, музичних інструментів і пісень. Поетеса зосереджено вслухається в неповторну симфонію реальності: «Така ніжна колись симфонія, / Чомусь стала гострою скалкою. / Не співає душа – гавкає», «...Замовлю скрипалю веселе скерцо», «Самотня у кутку гітара / Забула всі мої пісні», «У телефоні голосить скрипка», «Ми нашу пісню також відспівали, / Мелодії дощами відпливли. / Вітри найвищу ноту обірвали / Й свою печальну пісню завели», «Буду пісню, бодем, тривогою», «В моїх садах співають солов'ї. / У тих піснях і ніжність, і тривоги», «Яку ж тоді мелодію спроможний / Зіграти наш поширпаний оркестр?», «На білім таночку під музику дощу / Моя душа з твоєю говорила», «А на літній затишній веранді – / Зазвучить любий наш Вівальді», «Вже дощами озвучено скерцо...», «Той, хто струну сердечну обірвав – / Приречений тепер лише мовчати», «Тонкий романс – краплин прозорих лет», «Ми нашу пісню також відспівали, / Мелодії дощами відпливли», «Ніч грала на арфі місяця», «Акордів рясних зорепад», «І ти прийдеши мелодією вранці / із тих далеких потайних світів», «Твої ніжності мелодію урочу», «Осіннє скерцо», «Швид-

кого потягу знайомий альт / Щось сповістив», «І плаче скрипка у саду так згубно», «Попереду мене бреде зима, / Крижинками подзвонює в бокалі», «Виводить вітер між дубів контральто», «Яка співзвучність : музика й зима. / Сідають на долоню білі звуки...», «Співаю в тон дощу, хоч у вокалі / Ніколи сильною я не була» тощо.

Читач зустріне у виданні і щедрі розсипи афоризмів та влучних висловів. Особлива принада афористики Тетяни Пишнюк у тому, що в її стислих, відшліфованих, лапідарно висловлених думках сконцентровано більше змісту, ніж сказано. Ці маленькі словесні шедеври не дають кінцевого результату судження, а немов пропонують знайти його. Думка в них висловлена легко та витончено, й у реципієнта складається ілюзорне враження, що до висновку він дійшов самостійно.

Для прикладу, назву лише кілька таких висловлювань : «Немає гарніше ніде, як у нашій світлиці. / Із маминих рук найсмачніша у світі вода», «Черпаєм добро, як у спеку снагу із криниці, / Із рідного дому й землі, що завжди молода», «З літами все, як листя облітає. / А в пам'яті лишається лиш мить», «Твої слова гарячі, як жарини. / Крижинами холонуть на вустах», «Так боляче, немов помив хтось руки / У чистому, як сльози, джерелі», «Та ж, мабуть, найсвятіше почуття – / Кохать, не вимагаючи кохання» тощо.

Поезія Тетяни Пишнюк напрочуд мелодійна. Тож не випадково, що окремі вірші зі збірки уже покладені на музику і звучать в ефірі радіопередач. Так, скажімо, Світлана Кас'яненко, заслужена діячка естрадного мистецтва України, виконавиця авторських пісень, очільниця мобільної концертної волонтерської групи «Вольниця», написала музику до віршів «Не витрачай на спогади життя...», «Посивілими дорогами...», «Ніч грала на арфі місяця...». У виконанні Світлани Кас'яненко ці пісні вперше і прозвучали.

Тетяна Мірошниченко створила мелодію на слова поезій «Ловив моїх метеликів – яскравих наче літо...» і «Так близько до літа». Вона ж їх і виконує.

В одній із поезій «Коли сніг за твоїм вікном...» є такі рядки : «І залишаться лише сліди, / Як на пам'ять автограф зухвалий».

Серед розмаїтих пам'яток історії та культури рукописні пам'ятки посідають особливе місце. Вони – неповторні. Найдосконаліші копії неспроможні підмінити оригінали, написані рукою Шевченка, Франка чи, зосібна, Лесі Українки, саме через те, що позбавлені енергії творця, яка безпосередньо через руку переходила в літери. Рукопис літературного шедевра – це справжній духовний скарб, безцінне автентичне першоджерело для осмислення творчої індивідуальності письменника в усьому її спектрі – особистість митця, його світогляд, індивідуальний стиль тощо.

Отже, справжню поезію визначають не збірки, не нагороди, а передовсім талант. Він або є від природи, або ж автор ганяється за кількістю видань, премій та інших матеріальних благ, переконуючи себе самого та інших у тому, що упіймав Бога за бороду. Однак усе це, звісно ж, із літературою не має нічого спільного. Справжнім поетом може бути лише та мистецьки обдарована особистість, яка зуміє впустити живе життя в ліричні рядки, строфи й вірші, відкриє нові теми чи грані у традиційних, здавалося б, темах, по-новому скориставшись як унормованими версифікаторськими засобами (метрикою, ритмікою, фонікою), так і власними експериментаторськими здобутками.

Поетична збірка Тетяни Пишнюк «На околиці літа спілого» – це зухвалий автограф таланту.

Відзначу також якісне поліграфічне виконання збірки, офсетний папір, тверді обкладинки, зі смаком зроблене художнє оформлення : картина на обкладинці належить пензлю Світлани Сальної, ілюстрації до розділів здійснені Миколою Опанащуком, еклібрик – Євгеном Удіним.

У добу лихоліття німецько-радянської війни 1941–1945 рр. Павло Тичина від імені окупованого фашистською гиддю українського народу гордо проголосив:

*Я єсть народ, якого Правди сила
Ніким звойована ще не була!
Яка біда мене, яка чума косила,
А сила знову розцвіла.
Щоб жить, ні в кого права не питаюсь!
Щоб жить – я всі кайдани розірву!
Я – стверджуюсь. Я – утверждаюсь.
Бо я – живу!*

Тетяна Пишнюк під час новітньої ординської навали путінських завойовників, написала й видала

збірку поезій – справжню художню перлину, яка саме так виражає і образ нескореної ліричної героїні, і долю всього незборимого українського народу, його жагу життя, енергію творення, високий ідеал справедливості, а тим самим геній безсмертя.

Тішу себе надією, що кожен, хто візьме до рук поетичну збірку «На околиці літа спілого» Тетяни Пишнюк, отримає естетичну насолоду від спілкування з талановитою авторкою, яка в буденних речах уміє розпізнавати неповторні самоцвіти – цвіт самої душі, що не купується й не продається ні за які гроші.

Дата першого надходження до видання: 29.01.2026

Дата прийняття до друку: 16.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.04.2026